

بررسی تأثیر مشارکت والدین در فعالیتهای آموزشی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان

فضائل محمدزاده^۱، رفیقه رحیمی^۲، مرتضی برزگر^۳

تاریخ پذیرش: ۲۰ شهریور ماه ۱۴۰۴

تاریخ دریافت: ۱۵ مرداد ماه ۱۴۰۴

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر مشارکت والدین در فعالیتهای آموزشی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهر پارس‌آباد در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ بود. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش، توصیفی-همبستگی و از نوع پیمایشی انجام شد. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم به همراه والدین آنها بود که از میان آنها ۲۴۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه استاندارد مشارکت والدین اپستین (۲۰۱۱) و شاخص پیشرفت تحصیلی مبتنی بر میانگین نمرات درسی و پرسشنامه پیشرفت تحصیلی بر اساس دیدگاه زیمرمن (۲۰۰۲) بود. روایی ابزارها با استفاده از روایی محتوا و صوری و پایایی آنها با روش آلفای کرونباخ تأیید شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و از طریق آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی) تحلیل شدند. نتایج پژوهش نشان داد که سطح مشارکت والدین در فعالیتهای آموزشی بالاتر از حد متوسط است و میان مشارکت کلی والدین و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در میان مؤلفه‌های مشارکت، انتظارات تحصیلی والدین بیشترین همبستگی را با پیشرفت تحصیلی نشان داد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون حاکی از آن بود که مشارکت والدین قادر است حدود ۲۸ درصد از واریانس پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را تبیین کند. به‌طور کلی، یافته‌ها بر نقش کلیدی و راهبردی خانواده در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان تأکید داشته و ضرورت تقویت تعامل هدفمند میان خانه و مدرسه را برجسته می‌سازد.

واژگان کلیدی: مشارکت والدین، پیشرفت تحصیلی، دانش‌آموزان متوسطه، تعامل خانه و مدرسه

^۱ گروه آموزش متوسطه، وزارت آموزش و پرورش، اداره کل آموزش و پرورش استان اردبیل، پارس‌آباد، ایران

^۲ گروه آموزش متوسطه، وزارت آموزش و پرورش، اداره کل آموزش و پرورش استان اردبیل، پارس‌آباد، ایران

^۳ گروه آموزش متوسطه، وزارت آموزش و پرورش، اداره کل آموزش و پرورش استان اردبیل، پارس‌آباد، ایران

۲-مقدمه

نظام‌های آموزشی معاصر بیش از هر زمان دیگری بر این نکته تأکید دارند که یادگیری دانش‌آموزان پدیده‌ای چندبعدی و متأثر از تعامل عوامل فردی، خانوادگی، مدرسه‌ای و اجتماعی است. در این میان، خانواده و به‌ویژه والدین به‌عنوان نخستین و پایدارترین نهاد تربیتی، نقشی بنیادین در شکل‌گیری نگرش‌ها، انگیزش‌ها و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ایفا می‌کنند. پژوهش‌های متعدد نشان داده‌اند که مشارکت فعال والدین در فعالیت‌های آموزشی فرزندان، می‌تواند به بهبود پیشرفت تحصیلی، افزایش انگیزش یادگیری، ارتقای خودکارآمدی تحصیلی و کاهش مشکلات رفتاری منجر شود (Hill & Tyson, 2009; Jeynes, 2012).

مشارکت والدین در آموزش، مفهومی فراتر از نظارت صرف بر تکالیف درسی یا حضور فیزیکی در مدرسه است. این مفهوم طیفی گسترده از فعالیت‌ها را در بر می‌گیرد؛ از فراهم‌سازی محیط یادگیری مناسب در خانه و حمایت عاطفی از دانش‌آموز گرفته تا تعامل مستمر با معلمان، مشارکت در تصمیم‌گیری‌های مدرسه و همراهی فعال در برنامه‌های آموزشی و فوق‌برنامه (Epstein, 2011). با این حال، علی‌رغم اجماع نظری بر اهمیت این موضوع، میزان و کیفیت مشارکت والدین در نظام‌های آموزشی مختلف، تحت تأثیر عوامل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی تفاوت‌های چشمگیری دارد.

در بسیاری از جوامع، از جمله جوامع در حال توسعه، هنوز نوعی گسست میان خانه و مدرسه مشاهده می‌شود که می‌تواند اثربخشی فرآیند یاددهی-یادگیری را کاهش دهد. برخی والدین، آموزش رسمی را مسئولیت انحصاری مدرسه تلقی می‌کنند و نقش خود را به تأمین نیازهای مادی محدود می‌سازند، در حالی که شواهد پژوهشی نشان می‌دهد حمایت شناختی و عاطفی والدین، حتی بیش از وضعیت اقتصادی خانواده، بر پیشرفت تحصیلی اثرگذار است (Fan & Chen, 2001).

از سوی دیگر، تغییرات سریع اجتماعی، گسترش فناوری‌های آموزشی و پیچیده‌تر شدن محتوای درسی، نقش والدین را نیز دستخوش تحول کرده است. امروزه انتظار می‌رود والدین نه‌تنها ناظر، بلکه شریک آموزشی مدرسه باشند و با درک اهداف برنامه‌های درسی، فرزندان خود را در مسیر یادگیری هدایت کنند. این امر ضرورت بررسی علمی و نظام‌مند تأثیر مشارکت والدین در فعالیت‌های آموزشی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را دوچندان می‌سازد.

بر این اساس، پژوهش حاضر با تکیه بر مبانی نظری و یافته‌های پژوهشی پیشین، به بررسی نقش و تأثیر مشارکت والدین در فعالیت‌های آموزشی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌پردازد. تبیین چارچوب نظری این رابطه می‌تواند زمینه‌ساز طراحی مداخلات آموزشی مؤثر، تقویت ارتباط خانه و مدرسه و ارتقای کیفیت نظام آموزشی شود.

۲-ادبیات نظری پژوهش

۲-۱- مفهوم مشارکت والدین در آموزش

مشارکت والدین در آموزش به مجموعه‌ای از رفتارها، نگرش‌ها و تعاملات اطلاق می‌شود که والدین به‌منظور حمایت از یادگیری و رشد تحصیلی فرزندان خود انجام می‌دهند. این مشارکت می‌تواند در محیط

خانه، مدرسه یا جامعه شکل گیرد (Epstein, 2011). برخلاف برداشتهای سنتی، مشارکت والدین صرفاً به حضور در جلسات اولیا و مربیان محدود نمی‌شود، بلکه شامل ایجاد انتظارات تحصیلی بالا، گفت‌وگو درباره مدرسه، تشویق تلاش تحصیلی و فراهم‌سازی منابع یادگیری نیز هست.

Hoover-Dempsey و Sandler (۱۹۹۷) مشارکت والدین را فرایندی پویا می‌دانند که تحت تأثیر باورهای والدین درباره نقش خود، احساس خودکارآمدی و دعوت مدرسه و معلمان شکل می‌گیرد. بر اساس این دیدگاه، زمانی که والدین احساس کنند مشارکت آنها ارزشمند و مؤثر است، احتمال درگیری فعال آنها در امور آموزشی افزایش می‌یابد.

یکی از جامع‌ترین چارچوب‌های نظری در این حوزه، الگوی شش‌گانه مشارکت والدین اپستین است. اپستین (۲۰۱۱) مشارکت والدین را در شش نوع طبقه‌بندی می‌کند:

۱. فرزندپروری
۲. ارتباط خانه و مدرسه
۳. داوطلبی
۴. یادگیری در خانه
۵. مشارکت در تصمیم‌گیری
۶. همکاری با جامعه

این الگو تأکید می‌کند که اشکال مختلف مشارکت، به‌صورت مکمل عمل می‌کنند و می‌توانند به بهبود پیامدهای تحصیلی و اجتماعی دانش‌آموزان منجر شوند.

در کنار این الگو، نظریه سرمایه اجتماعی کلمن (Coleman, 1988) نیز نقش مهمی در تبیین اثر مشارکت والدین دارد. از دیدگاه کلمن، روابط مبتنی بر اعتماد، تعامل و هنجارهای مشترک میان والدین، دانش‌آموزان و مدرسه نوعی سرمایه اجتماعی ایجاد می‌کند که به تسهیل انتقال ارزش‌های آموزشی و افزایش موفقیت تحصیلی می‌انجامد.

۲-۲- پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان

پیشرفت تحصیلی یکی از مهم‌ترین شاخص‌های موفقیت نظام آموزشی است و معمولاً از طریق نمرات درسی، آزمون‌های استاندارد یا ارزیابی‌های معلم‌محور سنجیده می‌شود. با این حال، بسیاری از پژوهشگران تأکید دارند که پیشرفت تحصیلی تنها به عملکرد شناختی محدود نیست و مؤلفه‌هایی مانند انگیزش، نگرش نسبت به یادگیری و مهارت‌های خودتنظیمی را نیز در بر می‌گیرد (Zimmerman, 2002).

پژوهش‌ها نشان داده‌اند که محیط خانوادگی حمایتگر، انتظارات تحصیلی بالا و تعامل مثبت والد-فرزند، از مهم‌ترین پیش‌بین‌های پیشرفت تحصیلی هستند (Sirin, 2005). در این میان، مشارکت والدین می‌تواند به‌عنوان سازوکاری کلیدی برای انتقال این عوامل عمل کند.

۳-۲- رابطه مشارکت والدین و پیشرفت تحصیلی

مطالعات تجربی متعددی رابطه مثبت میان مشارکت والدین و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را تأیید کرده‌اند. فراتحلیل Fan و Chen (۲۰۰۱) نشان داد که مشارکت والدین، به‌ویژه در قالب انتظارات تحصیلی و حمایت آموزشی در خانه، همبستگی معناداری با عملکرد تحصیلی دارد. Hill و Tyson (۲۰۰۹) در پژوهش خود دریافتند که نوع مشارکت والدین در مقاطع تحصیلی مختلف اهمیت متفاوتی دارد؛ به‌گونه‌ای که در دوره متوسطه، مشارکت تحصیلی غیرمستقیم (مانند گفت‌وگو درباره اهداف تحصیلی) اثرگذارتر از نظارت مستقیم بر تکالیف است. این یافته نشان می‌دهد که کیفیت مشارکت والدین، بیش از کمیت آن، در پیشرفت تحصیلی نقش دارد. Jeynes (۲۰۱۲) نیز با مرور مطالعات انجام‌شده در زمینه مشارکت والدین، نتیجه گرفت که مشارکت مبتنی بر حمایت عاطفی و ایجاد انتظارات مثبت، تأثیر قوی‌تری بر پیشرفت تحصیلی دارد، حتی در خانواده‌هایی با وضعیت اقتصادی-اجتماعی پایین.

۲-۴- عوامل مؤثر بر مشارکت والدین

میزان مشارکت والدین تحت تأثیر عوامل متعددی قرار دارد. سطح تحصیلات والدین، وضعیت اقتصادی-اجتماعی، فرهنگ خانواده و نگرش والدین نسبت به مدرسه از جمله عوامل مهم در این زمینه هستند (Sirin, 2005). علاوه بر این، سیاست‌ها و رویکردهای مدرسه نیز نقش تعیین‌کننده‌ای در دعوت یا بازدارندگی والدین از مشارکت دارند. OECD (۲۰۱۹) تأکید می‌کند که مدارس با ایجاد کانال‌های ارتباطی شفاف، احترام به تنوع فرهنگی خانواده‌ها و توانمندسازی والدین، می‌توانند مشارکت مؤثر آن‌ها را افزایش دهند. در مقابل، نبود تعامل سازنده میان مدرسه و خانواده می‌تواند منجر به کاهش انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان شود. مرور ادبیات نظری نشان می‌دهد که مشارکت والدین یکی از عوامل کلیدی و چندبعدی در تبیین پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است. الگوهای نظری مختلف بر این نکته تأکید دارند که مشارکت والدین، از طریق سازوکارهایی مانند افزایش انگیزش، تقویت خودکارآمدی و ایجاد سرمایه اجتماعی، می‌تواند به بهبود پیامدهای تحصیلی منجر شود. با این حال، ضرورت دارد این رابطه در بافت‌های فرهنگی و آموزشی مختلف به‌طور تجربی بررسی شود تا بتوان راهکارهای بومی و اثربخش برای ارتقای مشارکت والدین ارائه داد. بر همین اساس هدف کلی پژوهش؛ بررسی تأثیر مشارکت والدین در فعالیت‌های آموزشی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است.

۳- فرضیه پژوهش

مشارکت والدین در فعالیت‌های آموزشی تأثیر مثبت و معناداری بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارد.

۴- روش تحقیق

در این پژوهش، روش تحقیق از نوع توصیفی-همبستگی است که با هدف بررسی تأثیر مشارکت والدین در فعالیتهای آموزشی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان انجام می‌شود. این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها، پیمایشی است؛ زیرا نتایج آن می‌تواند در بهبود سیاست‌ها و برنامه‌های آموزشی مدارس مورد استفاده قرار گیرد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم به همراه والدین آن‌ها در مدارس دولتی شهر پارس آباد در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ می‌باشد. با توجه به گستردگی جامعه آماری، برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده شد. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران تعیین شد که با در نظر گرفتن سطح خطای ۰/۰۵ و برآورد واریانس جامعه، تعداد ۲۴۰ نفر به عنوان نمونه نهایی انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل دو پرسشنامه استاندارد بود؛ برای سنجش مشارکت والدین در فعالیتهای آموزشی از پرسشنامه مشارکت والدین اپستین (Epstein, 2011) استفاده شد که ابعاد مختلفی همچون حمایت آموزشی در خانه، ارتباط والدین با مدرسه و انتظارات تحصیلی را در بر می‌گیرد. همچنین برای سنجش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان از میانگین نمرات درسی پایان ترم و در صورت لزوم پرسشنامه پیشرفت تحصیلی محقق‌ساخته مبتنی بر دیدگاه‌های زیمرمن (Zimmerman, 2002) استفاده گردید. روایی ابزارها از نوع روایی محتوا و روایی صوری بود که از طریق نظرخواهی از اساتید متخصص علوم تربیتی و روان‌شناسی تربیتی مورد تأیید قرار گرفت. به منظور بررسی پایایی ابزار پژوهش، از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب پایایی پرسشنامه مشارکت والدین ۰/۷۸ و پرسشنامه پیشرفت تحصیلی ۰/۸۱ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی مطلوب ابزارهاست. داده‌های گردآوری شده پس از کدگذاری با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند؛ بدین منظور، در بخش آمار توصیفی از شاخص‌هایی نظیر میانگین، انحراف معیار، فراوانی و درصد استفاده شد و در بخش آمار استنباطی، برای آزمون فرضیه پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون و در صورت لزوم رگرسیون خطی استفاده گردید تا میزان و جهت تأثیر مشارکت والدین بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مشخص شود.

۵- یافته‌های پژوهش

۵-۱- یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیر مشارکت والدین در فعالیتهای آموزشی

مؤلفه مشارکت والدین	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
حمایت آموزشی در خانه	۱۸۰	۴۹۰	۳۸۴	۰۶۲
ارتباط والدین با مدرسه	۱۶۰	۴۷۰	۳۵۱	۰۶۸
انتظارات تحصیلی والدین	۲۰۱	۵۰۰	۴۰۲	۰۵۹
مشارکت کلی والدین	۲۰۵	۴۸۵	۳۷۹	۰۵۵

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که میانگین کلی مشارکت والدین در فعالیتهای آموزشی برابر با ۳.۷۹ است که بالاتر از حد متوسط مقیاس (۳) قرار دارد و بیانگر سطح نسبتاً مطلوب مشارکت والدین در جامعه آماری مورد مطالعه است. در میان مؤلفه‌ها، بیشترین میانگین مربوط به انتظارات تحصیلی والدین (۴.۰۲) است که نشان می‌دهد والدین انتظار بالایی نسبت به موفقیت تحصیلی فرزندان خود دارند. کمترین میانگین به مؤلفه ارتباط والدین با مدرسه (۳.۵۱) اختصاص دارد که می‌تواند حاکی از محدود بودن تعامل مستقیم والدین با مدرسه باشد. میزان انحراف معیارها نیز نشان‌دهنده پراکندگی متوسط پاسخ‌ها و همگنی نسبی داده‌هاست.

جدول ۲. شاخص‌های توصیفی متغیر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان (n=240)

متغیر	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
پیشرفت تحصیلی	۱۱.۲۰	۱۹.۸۰	۱۶.۷۴	۱.۹۲

بر اساس جدول ۲، میانگین پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان برابر با ۱۶.۷۴ از ۲۰ است که نشان‌دهنده عملکرد تحصیلی نسبتاً مطلوب دانش‌آموزان نمونه می‌باشد. انحراف معیار ۱.۹۲ نیز بیانگر آن است که نمرات تحصیلی دانش‌آموزان پراکندگی متوسطی دارند و بخش قابل‌توجهی از دانش‌آموزان در بازه نمرات بالاتر از حد متوسط قرار گرفته‌اند. این یافته زمینه مناسبی را برای بررسی نقش عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی، از جمله مشارکت والدین، فراهم می‌سازد.

۵-۲- یافته‌های استنباطی پژوهش

جدول ۳. نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین مشارکت والدین و پیشرفت تحصیلی

متغیرها	ضریب همبستگی (r)	سطح معناداری (Sig)
مشارکت کلی والدین × پیشرفت تحصیلی	۰.۵۳	۰.۰۰۱
حمایت آموزشی در خانه × پیشرفت تحصیلی	۰.۴۹	۰.۰۰۱
ارتباط والدین با مدرسه × پیشرفت تحصیلی	۰.۴۱	۰.۰۰۱
انتظارات تحصیلی والدین × پیشرفت تحصیلی	۰.۵۷	۰.۰۰۱

نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که بین مشارکت کلی والدین در فعالیتهای آموزشی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. ($r=0.53, p<0.01$) این یافته بیانگر آن است که با افزایش میزان مشارکت والدین، سطح پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نیز افزایش می‌یابد. همچنین، بررسی مؤلفه‌های مشارکت والدین نشان داد که انتظارات تحصیلی والدین با ضریب همبستگی ۰.۵۷ بیشترین ارتباط را با پیشرفت تحصیلی دارد، در حالی که ارتباط والدین با مدرسه کمترین میزان همبستگی را نشان می‌دهد. با این حال، تمامی روابط در سطح ۰/۰۱ معنادار بوده‌اند که بر نقش تعیین‌کننده مشارکت والدین در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان تأکید می‌کند.

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون خطی برای پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس مشارکت والدین

متغیر پیش‌بین	ضریب β	مقدار t	سطح معناداری
---------------	--------------	---------	--------------

مشارکت والدین	۰.۵۳	۹.۸۴	۰.۰۰۱
مقدار	شاخص‌های مدل		
0.28	ضریب تعیین (R^2)		
0.53	R		
96.8	F		
0.001	Sig		

نتایج تحلیل رگرسیون خطی نشان داد که مشارکت والدین در فعالیتهای آموزشی قادر است به‌طور معناداری پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را پیش‌بینی کند. ($\beta=0.53, p<0.01$) مقدار ضریب تعیین ($R^2=0.28$) بیانگر آن است که حدود ۲۸ درصد از واریانس پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان توسط مشارکت والدین تبیین می‌شود. مقدار آماره F نیز در سطح ۰/۰۱ معنادار است که نشان‌دهنده برازش مناسب مدل رگرسیونی می‌باشد. این یافته حاکی از آن است که مشارکت والدین یکی از متغیرهای کلیدی و اثرگذار در تبیین موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان محسوب می‌شود، هرچند عوامل دیگری نیز در این زمینه نقش دارند.

۶- نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که مشارکت والدین در فعالیتهای آموزشی نقش مهم و معناداری در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ایفا می‌کند. نتایج توصیفی حاکی از آن بود که سطح مشارکت والدین در جامعه مورد مطالعه بالاتر از حد متوسط است و در میان مؤلفه‌های مشارکت، انتظارات تحصیلی والدین بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. این امر نشان می‌دهد که باور والدین به توانایی‌های تحصیلی فرزندان و تأکید آن‌ها بر موفقیت آموزشی، می‌تواند به‌عنوان یک عامل انگیزشی قوی عمل کند و دانش‌آموزان را به تلاش بیشتر در مسیر یادگیری ترغیب نماید.

نتایج استنباطی پژوهش نیز نشان داد که بین مشارکت والدین و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. به‌ویژه، انتظارات تحصیلی والدین و حمایت آموزشی در خانه بیشترین ارتباط را با پیشرفت تحصیلی داشتند. این یافته با نتایج پژوهش‌های پیشین همسو است و تأیید می‌کند که کیفیت مشارکت والدین، بیش از حضور فیزیکی آن‌ها در مدرسه، در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان اهمیت دارد. همچنین، تحلیل رگرسیون نشان داد که مشارکت والدین می‌تواند بخش قابل‌توجهی از تغییرات پیشرفت تحصیلی را تبیین کند که این امر جایگاه راهبردی خانواده را در نظام آموزشی برجسته می‌سازد.

به‌طور کلی، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که تقویت مشارکت والدین در فعالیتهای آموزشی می‌تواند به‌عنوان یکی از راهکارهای مؤثر برای ارتقای کیفیت یادگیری و بهبود پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مورد توجه سیاست‌گذاران آموزشی، مدیران مدارس و معلمان قرار گیرد. ایجاد تعامل سازنده و هدفمند میان خانه

و مدرسه، نه تنها به بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان منجر می‌شود، بلکه می‌تواند زمینه‌ساز رشد همه‌جانبه آنان در ابعاد شناختی، عاطفی و اجتماعی باشد.

۷-پیشنهادهای پژوهش

۱. پیشنهاد می‌شود مدارس با برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی، والدین را با شیوه‌های مؤثر حمایت تحصیلی از فرزندان و نقش انتظارات تحصیلی آشنا کنند تا مشارکت آن‌ها هدفمندتر و اثربخش‌تر شود.
۲. ایجاد کانال‌های ارتباطی منظم و دوسویه میان والدین و معلمان، مانند جلسات مشاوره‌ای، سامانه‌های ارتباطی آنلاین و گزارش‌های تحصیلی مستمر، می‌تواند تعامل والدین با مدرسه را افزایش دهد.
۳. با توجه به نتایج پژوهش، تأکید بر حمایت عاطفی، گفت‌وگو درباره اهداف تحصیلی و ایجاد محیط یادگیری مناسب در خانه باید به‌عنوان یکی از اولویت‌های برنامه‌های آموزشی مدارس در نظر گرفته شود.
۴. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده نقش متغیرهای میانجی مانند انگیزش تحصیلی، خودکارآمدی و نگرش به یادگیری را در رابطه بین مشارکت والدین و پیشرفت تحصیلی بررسی کنند.
۵. سیاست‌گذاران آموزشی می‌توانند با توجه به شرایط فرهنگی و اجتماعی هر منطقه، الگوهای بومی مشارکت والدین را طراحی و اجرا کنند تا اثربخشی این مشارکت در ارتقای پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان افزایش یابد.

منابع

- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology*, 94, 95–120.
- Epstein, J. L. (2011). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Westview Press.
- Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1–22.
- Hill, N. E., & Tyson, D. F. (2009). Parental involvement in middle school: A meta-analytic assessment. *Developmental Psychology*, 45(3), 740–763.
- Hoover-Dempsey, K. V., & Sandler, H. M. (1997). Why do parents become involved in their children's education? Review of *Educational Research*, 67(1), 3–42.

- Jeynes, W. (2012). A meta-analysis on the effects of parental involvement on students' outcomes. *Urban Education*, 47(4), 706–742.
- OECD. (2019). *Education at a glance*. OECD Publishing.
- Sirin, S. R. (2005). Socioeconomic status and academic achievement: A meta-analytic review. *Review of Educational Research*, 75(3), 417–453.
- Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner. *Theory Into Practice*, 41(2), 64–70.